

کرد باید اقدام نمود که آنقدر تلفات نشود و برای اینکه پای جان در میان بود باینملاحظه عشر نواقل را از برای اینمصلحت معین کردیم و بنده عقیده ام اینستکه مخالفی در این نباشد .

مقیمین السلطنه - این طرح را آنقدریکراجح بعفظ الصحه است خیلی صحیح میدانم و البته مجلس هم قابل توجه خواهد دانست و آنچه متعلق بمشتری از مالیات نواقل است چنانچه کمیسیون مبتکرات گفته اند بکلی بیمناسبت است وقتیکه منمخارج اینرا می سنجم و این معلی که از برای اینطرح پیشنهاد کرده اند خیلی کم است و باید اقدام جدی از طرف بلدیة بشود برای حفظ الصحه مردم از حیث تنظیف مجرای آب وغیره و خود جناب دکتر امیرخان خواهند تصدیق کرده که اول جلوگیری از مریض شدن باید نمود و در هر مملکت برای هم کاری و برای شخصی اول اقدامات میکنند که آن شخص ناخوش نشود و وقتی که ناخوش شد آنوقت در مقام معالجه بر می آیند پس باید اول نقطه نظر را بتنظیف آبها و کوجه ها داشت بعد از آنکه قدری پاکیزه شد آنوقت در مقام معالجه امراض بر آمد و بنده عقیده ام اینستکه این طرح قابل توجه نخواهد شد میگویم که این طرح بر گردد بکمیسیون مبتکرات و جناب دکتر طرح خودشان را پس بگیرند و طرح دیگری برای کلیه حفظ الصحه پیشنهاد نمایند .

دکتر امیر خان - بنده خیلی تعجب میکنم از این نطقی که فرمودند چون آبله کوبی معالجه مریضی نیست همین طور که خیابانها را پاک میکنند برای اینکه از گرد و غبارش امراض حاصل نشود و لباس گل نشود همین قسم آبله میگویند از برای اینکه جلوگیری از امراض دیگر بنمایند مثل اینکه آبله موجب کوری چشم میشود یا اگر هم خوب شود صورت آبله دار میشود پس کوبیدن آبله جلوگیری است از امراض دیگر و من اینطرحرا خیلی اهمیت می دهم حتی اگر در خیابانها زود تر اقدام شود بهتر است .

رئیس - بیش از این مذاکره لازم نیست حالا رأی می گیریم در قابل توجه بودن این هر کس این را قابل توجه می داند قیام نماید .
[با اکثریت پذیرفته شد]

دکتر امیر خان - چون این طرح خیلی مهم است بنده تقاضای فوریت آنرا میکنم .

اسدالله میرزا - دلیل فوریت را بیان نمائید .
فاتح الملک - دلیل فوریت جلوگیری از آدم کشی .

دکتر امیر خان - به مجلس حفظ الصحه که دولتی است و اعضاء آن اطباء دیپلمه و اطباء سفارت هستند متصل حکما کاغذ می نویسند که بواسطه نداشتن ماده آبله و نبودن سرم اطفال ناقص و تلف میشوند دیگر آنکه اگر بعضی هم ماده آبله وارد نمایند همین که قدری ماند ضایع میشود باید زود بزود وارد کرد و فقط در تهران سفارت فرانسه وارد میکند بیک قدری و مجاناً می دهد و مقرر کرده اند که در آن مجلس که یک مقداری در سال ماده آبله و سرم دیفتری وارد کنیم و مجاناً معالجه نمائیم و مجلسی عجاله از برای آن غیر از آنچه پیشنهاد کردم

بنظرم نرسید و اگر ممکن بود آقایان نمایندگان را در آن ویزیت خودم ببرم و آن مرض را بآنها نشان بدهم یقین دارم بدون هیچ فوت وقت تصویب می فرمودند .

رئیس - حالا بر حسب تقاضای دکتر امیرخان رأی در فوریت آن می گیریم هر کس موافقت دارد قیام نماید .

(اکثریت حاصل شد)

رئیس - از شعبه چهارم هنوز آندو نفر را برای آندو کمیسیون انتخاب نکرده اند .

حسنعلی خان - سه دفعه است صورتی از طرف آقای حاجی سید نصرالله رئیس شعبه داده شده که حاضر شود تمام اعضاء شعبه هم نوشته اند اطاعت می شود لکن حاضر نشده اند هر وقت رفته ایم اکثریت حاصل نشده است .

معزز الملک - بعقیده بنده این بهترین مخارجی است که پیشنهاد کرده اند و خوبست آنطرح بکمیسیون قوانین مالیه رجوع شود .

رئیس - بعضی اظهار داشتند بکمیسیون معارف رجوع شود بعضی اظهار داشتند بکمیسیون داخله رجوع شود حالا خوبست معین نمائید بکمی رجوع کنیم .

دبیر الملک - این مسئله راجع بکمیسیون داخله است چون راجع بحفظ الصحه است و حفظ الصحه در تحت نظر وزارت داخله است .

وکیل الرعایا - بنده خواستم از هیئت رئیسه استدعا کنم که در کمیسیون فوائدها هم یک راپورت هست در خصوص تحقیقاتی که در باب جزیره هرمز و خلیج فارس شده و نیامدن آن بمجلس اسباب شده است که اشخاصیکه سزاوار بود در حق آنها پاره اقدامات شود آنها در صدد دسته بندی شده اند و بنده لازم میدانم هر چه زود تر آن راپورت بمجلس بیاید و تصور نکنند از آن دسته بندیها و اقدامات اطلاع نداریم با از آن اقدامات نتیجه حاصل میشود .

رئیس - موضوع مذاکرات جلسه آتیه راپورت کمیسیون فوائدها هم راجع بقابریک صابون سازی، قانون قبول و نکول پروات، طرح آقای صدیق حضرت دوباره طرح بودجه مجلس .

دفتصر السلطان - راپورت راجع بجزیره هرمز و خلیج فارس روز شنبه بمجلس تقدیم میشود و در راپورت هم رأی کمیسیون هم رأی هر دو وزیر هست .

وکیل الرعایا - بخواستم عرض کنم که این راپورت جز دستور روز شنبه گذاشته شود .

معاون الدوله وزیر امور خارجه - این نظامنامه اساسی وزارت خارجه است تقدیم مجلس مقدس میشود .

دکتر علیخان - هر روز در دستور چند مطلبی معین میشود و نمیتوانیم بگذرانیم تمام اینها را از مجلس بنده سابق هم عرض کردم حالا هم عرض میکنم خوبست در دستور یک یاد و مطلب معین شود که بتوانیم بگذرانیم .

رئیس - تفاوت نمیکند اگر وقت داشته باشیم میخوانیم والا میماند .

کاشف - در مسائل راجعه بتجارت ماها خیلی لازم است مواظبت داشته باشیم که همیشه اسباب پیشرفت تجارت را فراهم کنیم بنده اطلاع دارم که که خیلی شرکتها بعضی می خواهند تأسیس کنند ولی چون شنیده اند قانون تأسیس شرکتها در مجلس است منتظرند که از مجلس بگذرد استدعا می کنم باینجهت قانون شرکت ها زود تر در از دوزور گذاشته شود یک ستوالی هم از وزارت امور خارجه کرده ام در خصوص اموال تجار که رحیمخان بقرارت برده است چه اقدامی کرده اند .

فهییم الملک - چنانچه خاطر تمام آقایان مستحضر است هنوز عده و کلا بهفتاد نرسیده است است در صورتیکه چقدر اهتمام در این باب شده است و البته وزارت داخله در رساندن نمایندگان ولایات اقدامات لازمه خواهند نمود لکن و کیلی که از مجلس خارج شده است انتخاب عوض اوبا مجلس است استدعا میکنم عوض آقای دبیر الملک را زودتر انتخاب فرمایند .

آقا سید حسین اردبیلی - در خصوص نمایندگان سمنان و دامغان هم آخر حل نشد خوبست راپورت آنهم بمجلس بیاید .

رئیس - راپورت برنگشته است .

آقا شیخعلی - خوبست عوض آقای دبیر الملک ملک زاده را انتخاب نمایند چون حقیقه خیلی لایق است .

رئیس - آن راجع با اکثریت مجلس است **شهبانی** - راپورت کمیسیون راجع بقوم السلطنه خوبست جز دستور شود .

رئیس - اگر وقت پیدا کردیم قرار می دهیم .
[رئیس حرکت کرد مجلس یک ربع از شب گذشته ختم شد]

جلسه ۸۹

صورت مشروح مجلس یوم شنبه

۲۶ ربیع الثانی ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت ونیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله منمقدش .

آقای معاضد الملک بصورت مجلس یوم پنجشنبه ۲۴ رافرائت کردند .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست؟ (اظهاری نشد)

مرتضی قلیخان - چند فقره نوشتهجات و پرواتی است که از طلاب نجف اشرف رسیده صورت آن قرائت میشود (صورتی قرائت کردند بترتیب ذیل) .

از طرف طلاب مدرسه مرحوم اسدالله طهرانی کافندی رسیده و بعنوان اعانه داده اند ۸۹ تومان از طرف طلاب گیلانی مقیمین نجف اشرف ۲۰۰ تومان .

از طرف طلاب خراسانی مقیمین نجف اشرف ۵۲۰۷۵ تومان .

از طرف اطفال خوردسال ایرانی مقیمین نجف اشرف ۱۵۶۵ تومان .

از طرف آقای آقا شیخ هادی شومسه دو لیره .

از طرف آیه الله زاده خراسانی آقامیرزا مهدی و حوزة علمیه ۶۰ تومان .

رئیس - در این موقع لازم است تشکر کنیم از اقدامات آقای حجة الاسلام آیه الله زاده خراسانی که تمام این اقدامات و اهتمامات در تحت ریاست ایشان بمقام شهود میآید بملازم مساعدات جمیله که از ایشان در پیشرفت این اساس مقدس بعمل آمده و بر سایرین تقدم دارند هم چنین همیشه توجهات کامله را در پیشرفت کلیه امور دارند و در حقیقت از اهتمامات خودشان عموم را ممنون داشته اند امیدواریم از حسن اهتمامات و توجهات اینسکونه اشخاص محترم این مقصد مقدس بحسن پیشرفت اختتام پذیرد .

(رابورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بماده هفتم قانون متوفیات قرائت شد و کمیسیون بقرار ذیل آنرا اصلاح کرده بود)

ماده هفتم - در صورتیکه وراث حقوق دیوانی شخصی داشته باشند سهم هر يك از وراث ذکور که بملاوه حقوق شخصی متجاوز از شصصد و چهل و یکتومان باشد و سهم هر يك از وراث اناث که بملاوه حقوق شخصی او متجاوز از سیصد و بیست تومان باشد تفاضل از سهم ارثی آن وارث کسر میشود و اگر حقوق شخصی وارث ذکور شصصد و چهل و یکتومان بیشتر و حقوق شخصی اناث سیصد و بیست تومان یا بیشتر باشد از حقوق متوفی چیزی بوارث داده نمیشود (قدری در این ماده مذاکره شد و باره توضیحات داده شد چون اینماده چند مرتبه مذاکره شده بود اغلب تقاضا کردند که اخذ رای شود)

رئیس - رأی میگیریم در خصوص ماده هفت قانون متوفیات که بانظریات وزیر مالیه و کمیسیون بمجلس پیشنهاد شده است هر کس موافقت دارد ورقه سفید خواهد ان ساخت (رأی گرفته شد)

معاذ الملک - عده حضار ۶۳ ورقه سفید علامت قبول ۳۹ ورقه آبی علامت رد ۱۰ امتناع ۱۴ **رئیس** - با کثرت پذیرفته شد :

اسامی اشخاصیکه رد کردند
اسدالله میرزا - آقامیرزا احمد - صدیق حضرت - میرزاداد خان - آقاشیخ رضاه ممتاز الدوله - معزز الملک - وکیل الرعایا - منتصر السلطان - مؤتمن الملک .
اسامی کسانیکه تصویب کردند :
حکیم الملک - آدینه محمد خان - دکتر اسمعیل خان حاجی آقا - زنجانی - تربیت - معتمد التجار - اردبیلی ادیب التجار - فاتح الملک - قوام الاسلام - معاضد السلطنه دهخدا - اسدالله میرزا - ناصر الاسلام - عز الملک متین - السلطنه - وزیر زاده - فهیم الملک - وحید الملک ذکاء الملک - مدرسی - بهجت - حسنعلیخان - ابوالقاسم - میرزا - میرزا ابراهیم خان - مرتضی قلیخان قشقائی - حاجی میرزا آقا - آقاشیخ علی - دکتر امیرخان - لسان - العکماء - صدر العلماء - شیبانی - بختیاری - نواب - ارباب - وکیل التجار .

رئیس - حال بکلیه اینقانون رأی گرفته میشود و بکرتبه قرائت میشود (قرائت شد)

وکیل الرعایا - چون رأی کلی گرفته میشود باینجهت مجبورم عقاید خودم را پیشنهاد آقایان نمایم شاید باینکوجهی بهتر رأی بدهند و سعی در گذشتن

این نداشته باشند چون در زمان مرحوم مظفرالدین شاه اعلی الله مقامه الشریف تقریبا هشت کرور باسم وظیفه داده شده است که معلوم نیست بچه استحقاق بآنها داده شد مدردوره سابق يك اصلاحی شد بقولی چهارصد - هزار تومان و خورده کسر شد و این کسر نسبت بانچه داد شد - است در مدت سلطنت آن مرحوم چیز کمی است تقریبا یکهشت یکی است و اینگونه وظائف و مستمریات سبب شد که این مقدار اضافه خرج و کسر بودجه برای این مملکت پیدا شد در صورتیکه یکوجب از این مملکت آبادنشود و در این مدت عایدی مملکت هم زیاد شد باز بامخارج مواظقت نکرد و حالیه می بینیم بموجب اینقانون باز پانزده سال مجلس اجازه داده است این اشخاص حقوق ببرند و این پس از آنکه مجلس رأی داد صورت قانونیت پیدا کرده وزیر هم مجبور باجراست و باید مخالفت از قانون ننماید در اینصورت بنده تصور میکنم اگر آقایان یکقدری در این رأی آخری التفات بفرمایند و یکسعی زیادی بنمایند که از این تفریط زیادی که بمالیه مملکت میشود تا اندازه جلو گیری شود من ناچارم عرض کنم حالا آقایان هرچه صلاح میدانند مختارند .

رئیس - اصلاحی پیشنهاد شده است قرائت میشود (قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که در آخر ماده هفت عوض چیزی بوارث داده نمیشود نوشته شود « چیزی باوداده نخواهد شد » گفته شد ماده هفت رأی گرفته شد دیگر نمیشود اصلاح کرد .

آقاسید ابراهیم - میخواستم عرض کنم قانون متوفیات شامل حقوقیکه از این ببعده داده میشود خواهد شد یاخیر از قبیل حقوق تقاعدی و غیره .

فهیم الملک - خیر شامل حقوق که بعد داده میشود نخواهد شد و حقوق تقاعدی یکقانون مخصوص دارد .

آقاسید ابراهیم - پس خوب است این توضیح شود (گفته شد لازم نیست)

رئیس - حال رأی گرفته میشود در کلیه این قانون بطوریکه خوانده شده است هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت (رأی گرفته شد)

معاذ الملک - عده ۶۳ ورقه سفید ۴۲ ورقه آبی ۵ امتناع ۱۶ .

رئیس - متمم قانون متوفیات با کثرت پذیرفته شد رد کنندگان :

آقامیرزا احمد - منتصر السلطان - میرزاداد خان وکیل الرعایا - آقاشیخ رضا .

اسامی آنها که تصویب کرده اند
ناصر الاسلام - عز الملک - ابوالقاسم میرزا مرتضی قلی خان - معاضد الملک - معزز الملک - وزیر زاده متین السلطنه - فهیم الملک - میرزا ابراهیم خان - اسمعیل خان - قوام الاسلام - حاجی فاتح الملک - معتمد التجار دکتر امیرخان - لسان الحکماء - ارباب کبکسرو ادیب التجار - حسنعلی خان - میرزا علی اکبرخان دهخدا مرتضی قلی خان بختیاری - میرزا اسدالله خان - نواب حاجی محمد کریم خان قشقائی - اسدالله میرزا - حاجی آقا وکیل التجار - آقاشیخ محمد علی بهجت - حاجی سید ابراهیم مدرسی - ذکاء الملک - صدیق حضرت - حاجی میرزا آقا - معده هاشم میرزا - میرزا محمد علی خان تربیت - مؤتمن الملک - آقاسید محمد رضا - آقاشیخ ابراهیم

زنجانی - آقاسید حسین اردبیلی - آقاشیخ علی - مستشار - الدوله - آدینه محمد خان - حاج سید نصرالله .
رابورت کمیسیون عدلیه راجع بقانون نکول و قبول بروات قرائت گردید .

رئیس - این شور ثانوی است و رأی گرفته خواهد شد .

مؤتمن الملک - در بعضی مواد شور اول است **رئیس** - در ماده اول شور ثانی است (ماده اول قرائت شد)

ماده يك - چون باب برات باب حواله است شخص برات کننده در مقابل ذمه مشغول خود حواله میکند هر گاه پس از برات کردن انکار مدیونیت کند از او پذیرفته نخواهد شد .

رئیس - هر کس این ماده يك را تصویب مینماید قیام کند (تصویب شد)

ماده دو قرائت شده چون شور اول بود مذاکرات لازمه در آن بعمل آمده اخذ رأی شد .

ماده سه - شخصی که برات با حواله شده تا زمانی که قبولی ننوشته است ذمه حواله کننده مشغول وجه آن برات است اگر چه تاریخ رویت آنرا ننوشته باشد (در این ماده مذاکرات بعمل آمده آقای آقا شیخ ابراهیم توضیحات لازمه را دادند)

رئیس - در ماده سه رأی میگیریم هر کس تصویب میکند قیام نماید (تصویب شد)

رئیس - ماده ۴ قرائت شود .

ماده چهار - دارنده برات در صورتیکه برات از رویت باشد مختار است قبل از موقع برات خود را ارائه داده و قبولی بنویسند یا فقط تاریخ رویت را نویسانند و رأس وعده در صورت عدم نکول مطالبه وجه نماید [در این ماده دو فقره پیشنهاد قرائت شد]

۱ - از طرف آقاشیخ علی این بنده پیشنهاد میکنم که این جمله در صورتیکه برات از رویت باشد حذف شود [مسکوت عنه ماند]

۲ - از طرف آقای معتمد التجار - این بنده بطور اصلاح پیشنهاد میکنم که ماده چهار اینطور نوشته شود دارنده برات خواه برات از رویت باشد خواه از تاریخ مختار است قبل از موعد برات خود را ارائه داده قبولی بنویسند یا فقط تاریخ ارائه را نویسانند رأس وعده در صورت عدم نکول مطالبه وجه نماید .

رئیس - هر کس این اصلاح آقای معتمد - التجار را تصویب مینماید قیام نماید (پذیرفته شد)

بعد از قدری مذاکرات نتیجه این شد که بماده چهار با اصلاح آقای معتمد التجار جزء اصلاحی رأی گرفته شود (ماده چهار بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۴ - دارنده برات خواه برات از رویت باشد و خواه از تاریخ مختار است قبل از موعد برات خود را ارائه داده قبولی بنویسند یا فقط در شق ثانی تاریخ ارائه را نویسانند رأس وعده در صورت عدم نکول مطالبه وجه نماید .

رئیس - هر کس ماده چهار را با اصلاح آقای معتمد التجار بطوریکه قرائت شد تصویب میکند قیام نماید (با کثرت ۳۳ رأی پذیرفته شد)

ماده ۵ - هر گاه دارنده برات مطالبه قبول یا نکول

نماید باید شخصی که باو حواله شده منتهی در ظرف
چهل و هشت ساعت آن برات را صریحاً قبول یا نکول
نوشته مهر یا امضاء نماید توضیح کسیکه باو حواله
شده باید بری قبول این جمله معین را بنویسد (من
این برات بفلان مقدارش را قبول دارم) و برای نکول
این جمله را بنویسد (من این برات را نکول میکنم)
در اینماده از قرار ذیل آقایان دکتر علی خان و ارباب
کیخسرو هریک پیشنهادی کردند.

پیشنهاد دکتر علی خان - این بنده پیشنهاد میکنم
از برای رؤیت برات اینجمله افزوده شود (بفلان
تاریخ این برات را رؤیت کردم و امضاء کند) دکتر
علیخان - پیشنهاد ارباب کیخسرو - این بنده بطور
اصلاح پیشنهاد میکنم که در ماده ۵ عوض ۴۸ ساعت
۷۲ ساعت که سه شبانه روز است نوشته شود ارباب
کیخسرو (در قابل توجه بودن هریک از این دو پیشنهاد
بقیام و قعود رأی گرفته شد تصویب نشد.)

رئیس - حالا رأی میگیریم در ماده ۵ راپورت
کمیسیون هر کس تصویب میکند قیام نماید (با کثرت
۴۵ رأی تصویب شد)

ماده ۶ قرائت شد - شخصی که باو حواله شده
هر گاه برات را قبول نوشت باء وجه قبولی نوشته
خود ملزم است و نباید قبول معلق بشرط باشد.

رئیس - رأی میگیریم هر کس اینماده را تصویب
میکند قیام نماید (تصویب شد)

ماده ۷ - شخصی که باو حواله شده میتواند
قسمتی از مبلغ حواله شده را قبولی بنویسد در این
صورت بقیه وجه برات را دارنده پروتست مینماید.

دکتر علی خان اظهار نمود که بجای پروتست
مینماید نوشته شود (میتواند پروتست نماید)
اکثر تصویب کردند.

رئیس - رأی میگیریم بماده ۷ با جزئی
اصلاحی که آقای دکتر علی خان پیشنهاد کردند هر کس
تصویب مینماید قیام نماید . (تصویب شد)

ماده هشت - هر گاه در ظرف ۴۸ ساعت مذکور
در ماده ۵ شخصی که باو حواله شده قبولی ننوشت
دارنده برات بعد از انقضاء مدت مزبوره حق دارد
برات را با طاق تجارت برده مطالبه پروتست آنرا
بنماید و اطاق تجارت تا ۲۴ ساعت از تاریخ این
مطالبه برات را پروتست میکند .

(در این ماده ۸ مذاکرات زیاد شده بالاخره
رجوع شد بکمیسیون که با نظریات ثانوی پیشنهاد
شود .)

ماده ۹ - پس از پروتست برات شخص ثالثی
میتواند باعتبار برات کننده اولی یا یکی دیگر از
حواله کنندگان تادیبه وجه حواله شده را بعهده گیرد
در اینصورت شخص مذکور باید قبولی خود را در
پروتست نامه نوشته و امضاء نماید و آنکس را که
باعتبار او قبول کرده مجاز از اقدام خود مطلع
گرداند و قبول این شخص حق رجوع دارنده برات
را بحواله کنندگان اسقاط نمی کند .

[پس از مذاکرات یک جمله از این ماده را مجلس
زیادی دانسته باین واسطه از قرار ذیل بدو قسمت
تجزیه شده و با کثرت تصویب شد .]

(قسمت اول) پس از پروتست برای شخص
ثالثی میتواند باعتبار برات کننده اولی یا یکی از

حواله کنندگان تادیبه وجه حواله شده را بعهده گیرد
در اینصورت شخص مذکور باید قبولی خود را در
پروتست نامه نوشته و امضاء نماید .

قسمت دوم - قبول این شخص حق رجوع دارنده
برات را بحواله کننده اسقاط نمیکند.

ماده ۱۰ - در صورتیکه برات پروتست شود
دارنده برات مختار است که وجه برات را موافق
مدلول آن از برات کننده و همان محل مطالبه نماید
یا رجوع بمحل صدور حواله نموده وجه برات را
دریافت نماید مخارج و خسارت وارده از پروتست
برات برعهده حواله کننده است مگر اینکه بموجب
ضمان خود را شرح کرده باشد .

رئیس - هر کس این ماده را تصویب میکند
قیام نماید . [تصویب شد]

ماده ۱۱ و ۱۲ قرائت شده بقیام و قعود اخذ رأی
شده [با کثرت رد شد]

و چون ماده ۱۳ مربوط بآن دو ماده بود به
تقاضای آقای آقا شیخ ابراهیم رجوع شد بکمیسیون
که تجدید ملاحظات کرده بمجلس عودت دهند .

ماده ۱۴ این قانون سه ماه بعد از طبع و انتشار
آن در کلیه مملکت مجروسه ایران مجری خواهد شد
لسان الحکما اظهار داشتند در صورتیکه سایر
مواد تمامانگذشته است چطور میشود باین ماده رأی
گرفت .

رئیس - منافاتی ندارد حال رأی گرفته میشود
برای ماده ۱۴ بطوریکه خواننده شد هر کس
تصویب میکند قیام نماید .

[اغلب قیام نمودند و با کثرت تصویب شد]
رئیس - آقای وزیرزاده سئوالی داشتید از
آقای وزیر عدلیه .

وزیرزاده - هر کس میداند که آسایش اهالی
یک مملکت منوط بتنظیمات قوه قضائیه آن
مملکت است و متأسفانه تا کنون ما آن قوه را
نداشته ایم ولی انشاء الله تحصیلات علوم عالییه آقای
وزیر عدلیه ما را امیدوار بداشتن این قوه خواهد
کرد حالا داخل سئوال میشوم و آن این است که
بواسطه مداخله قوه اجرائیه در امور قضائیه مدعی
العموم استعفا کرده است میخواستم سئوال کنم که
آیا این مطلب صحت دارد یا خیر .

وزیر عدلیه - در زمان بحران کابینه ترتیباتی
بین مدعی العموم و حکومت تهران واقع شد که تفصیل
آنرا اینجا نمیتوانم اظهار کنم ولی اجمالاً عرض
میکنم که نایب الحکومه طهران خبازی را توفیق
کرده بود آن شخص محبوس یک عرض عالییه بمحکمه
جزا داده بود مدعی العموم بوظیفه خود خواسته بود
که رسیدگی در این کار نماید بنایب الحکومه نوشته
بود که این شخص مقصر را بفرستید بدلیه اگر
مقصر است رسیدگی شده مجازات او معین شود
و اگر مقصر نیست که خلاص شود در حال حکومت
طهران همراهی نکرده و نوشته بود که من شما را
قانونی نمیدانم بواسطه این نوع مشاجره که
در حقیقت خلاف قانون بود مدعی العموم به معاون
وزیر عدلیه استعفای خودش را اظهار کرد و بعد از
تشکیل کابینه چند روز است بین وزارت عدلیه

وزارت داخله در این خصوص مذاکرات بمیان
آمده و البته باید تحقیقات کرده اقدامات لازمه را
نموده که ترضیه خاطر مدعی العموم بعمل بیاید و
چون هنوز اقداماتی که در این خصوص از طرف
وزارت عدلیه شده است بجائی منتهی نگردیده است
نمیتوانم نتیجه را عرض کنم.

رئیس - آقای آقا میرزا اسمعیل نوبسی
سئوالی داشتید از وزیر عدلیه

آقای میرزا اسمعیل - بنده میخواستم ببینم
که اینهمه انتشاراتیکه بمحکمه اجرائیه عدلیه نسبت
میدهند که میگویند از برای سیصد تومان باندرون
مدیر السلطنه ریخته اند و کالسکه هزار تومانی سیف -
الممالک را بازاء چهار صد تومان برده اند و اسباب
خانه آبدار باشی را حراج کرده اند آیا این انتشارات
را که نسبت میدهند صحت دارد یا خیر در صورت صحت
از طرف وزارت عدلیه در این باب چه اقدامی
شده است.

وزیر عدلیه - اولاً اداره اجراء است و محکمه
اجرائیه است محکمه کارش این است که رسیدگی کرده
حکم میکند وقتی که آن حکم با اداره اجرا آمد
اداره اجرا مطابق نظامنامه که دارد بمحکوم علیه
تبلیغ بنماید یک مدتی از برای اعتراض و یک مدتی
از برای استیناف است در صورتیکه محکوم علیه

در این مدت استنکاف از حکم کرد حکم قطعی میشود
و سابق بر این یعنی سه چهار سال قبل از این بسا
میشد که از برای اجرای یک امر هزار جور اشکالات
بمیان میآمد بطوریکه اصل متنازع فیه از بین میرفت
برای رفع این اشکالات قرار شد که در کار حقوق
اجبار نباشد و محکوم علیه راجه محکمه حقوق اجبار

در احضار نمایند و در سایر ممالک هم در کار حقوق
اجباری نیست یعنی اگر احضار کنند نمیشود اورا
مجبور کرد و بعد از آنی که چند دفعه حکم احضار
شده و استنکاف کرد مطابق قانون حکم غیابی صادر
میشود و این حکم را اعلان میکنند و آن حکم را با اداره
اجراء میفرستند اداره اجرا مدلول حکم را بمحکوم علیه
ابلاغ میکند و مدت اعتراض را باو اطلاع میدهد چنانچه
مدت اعتراض منقضی شد و حاضر نشد که بمحکم غیابی
تعرض نماید اداره اجراء انقضای مدت اعتراض و مدت
استیناف را بمحکوم علیه ابلاغ مینماید پس از انقضای
مدت استیناف آن حکم غیابی بدل بحکم قطعی
میشود و اداره اجرا مکلف است آن حکم را اجرا
نماید . اما در باب ریختن باندرون مدیر السلطنه این
مسئله در زمان بحران کابینه واقع شده که وزیر نبوده
است و خیلی اسباب تأسف وزارت عدلیه است و بنده
تحقیق میکنم چنانچه حکم قطعی نبوده البته هر تکبیر
ماخوذ شده به مجازات سخت خواهند رسید در
خصوص خانه آبدار باشی هم مسئله اشیاء منقوله
بوده است نه اشیاء غیر منقوله

رئیس - موضوع دستور جلسه آتیه راپورت
کمیسیون فوائد عامه راجع بکارخانه صابون سازی
طرح آقای صدیق حضرت در خصوص حراج بود چه
مجلس - راپورت کمیسیون بود چه راجع بقویم السلطنه
راپورت کمیسیون بود چه راجع بفلامر ضاخان

محمد هاشم میرزا - راجع باستعراض

داخلی مدتها بود که مردم منتظر بودند مجلس ترتیبی برای آن معین نماید و حالا که راپورت آن داده شده است استدعا میشود جزء دستور روز سه شنبه منظور شود .

رئیس - این جلسه در خصوص آن مذاکره میشود **منتصر السلطان** - راپورت کمیسیون فواید عامه راجع بجنوب را اگر صلاح است جزء دستور روز سه شنبه قرار دهند .

رئیس - اینها بیکه گفته شد مکرر در دستور منظور شده است .

حاجی فاتح الملک - تکلیف فردار امین بفرمائید که جلسه خصوصی تشکیل می شود یا خیر

رئیس - تشکیل می شود

حاجی آقای شیرازی - امروز يك اعلان در ایران نو بود در خصوص قانون روزه که از مجلس گذشت باسم حاجی وکیل الرعایا جماعتی در این خصوص به بنده ایراد کردند که قانونی که از مجلس می گذرد باید از طرف وزیر اعلان شود اعلان کردن وکیل معنی ندارد واقعا ایراد صحیح بود بنده خواستم خواهش کنم از همه آقایان که در اینگونه اموری که دست دیگران می افتد مداخله نکنند اگر چه میدانم در مقام خیر خواهی و بجهت صرف اطلاع بوده است ولی باید ملتفت باشند که مردم در صدد هستند بر این قسم کار ها ایراد میکنند وکیل الرعایا در جواب آقای حاجی آقا شرح مبسوطی اظهار داشتند چون راجع با مورات شخصی ایشان بود در بین نطق معزی الیه آقای رئیس اظهار داشت در مجلس مذاکره شخصی نمیشود کرد و از مقام خودشان حرکت نمودند .

(مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۹۰

صورت مشروح روز سه شنبه ۲۹

شهر ربيع الثاني

مجلس مقارن غروب در تحت ریاست آقای

مستشار الدوله تشکیل شد .

رئیس - در میان عظمتها و حوادث و ازمه دنیا پاره عظمتها هست که جلالت انسانی هر قدر باشد در مقابل آن متزلزل میشود چون بدبختانه هر قدر عریضی عرض کنم راجع بیک وقعه ناگواری خواهد بود که آن مرک است لهذا خواهش میکنم از آقایان محترم که عریضی بنده را در حال قیام اصفا فرمایند (عموم حضار قیام نمودند)

رئیس - اعلیحضرت ادوارد هفتم پادشاه انگلستان و امپراطور هندوستان جهان فانی را در هفتم ماه (مه) بدرود گفته اند . این وقعه اسف انگیز در همه روی زمین و ملل عالم موجب يك تأسف عمومی شده است . و در میان چنین مصیبتها نباید فقط رعایت این را کرد که يك سلطان عظیم الشانی از دنیا رفته است برای اینکه خیلی از تاجداران که صاحب جاه بلند بوده اند از دنیا رفته اند و خواهند آمد ولی اینکه اغلب مجبور می کنند که در موارد بعضی دون بعضی تاثرات بیشتر میشود این است که صفات و خصایل پسندیده این پادشاه را وقتی که میگذاریم بهلوی سلطنت می بینیم تاثر آن

عالم گیر میشود - صفات و خصایل سقوده این پادشاه بقدری معلوم و مسلم است که بنده نمیخواهم در اینجا چیزی عرض کنم - برای اینکه اگر چیزی را در اینجا عرض کنم شاید از شدت نقصان آن اثری را که میخواهد بیخشد نه بخشد - همینقدر در اینجا عرض میکنم که این پادشاه فی جاه علاوه بر آن مقامات چنان مسلم و معروف بوده است و در مجامع عالیه اخلاقیکه در ارتقاء انسان بمدارج عالیه شرافت و سعادت همیشه دخالت دارد ریاست کلیه داشته است این مطلب معلوم است که در میان تمام ملت ایران و محافظ عالیه دولت موجب چقدر تحسیر و تأسف گردیده است علاوه بر آن مناسبات مستعدته و قدیمه که در میان دولت و ملت ایران و دولت و ملت انگلستان است اخیراً هم میدانیم و هر گز فراموش نخواهیم کرد که ملت نجیبه انگلستان در تحت ریاست این پادشاه ذیجاء چقدر با اساس حریت ایران این پادشاه در حفظ صلح عمومی بقدری خدمت کرده اند که البته صفحه تاریخ آن خدمات را ضبط کرده است - پس در مقابل اهمیت و عظمت این فقدان بزرگ که امروز باین ملت نجیب انگلیس رو کرده است که اثرات خودش را در تمام عالم بخشیده است ملت ایران هم از صمیم قلب اشتراک میکنند در اینصورت گمان میکنم مجلس مقدس هم باینده شرکت بکنند که تاثرات قلبی خودمان را بیارلمان انگلیس بنویسیم تا معلوم باشد که ملت ایران در این مصیبت و سوگواری وارده با ملت نجیب انگلیس شریک و سهیم است .

(عموم نمایندگان محترم تصدیق کردند)

(در این موقع رئیس تشریف برده و آقای حاج سید نصر الله بمقام ریاست جلوس نمودند)

آقای معاضد الملک - صورت جلسه روز شنبه (۲۶) راقرائت کردند .

نایب رئیس - در صورت مجلس اگر ملاحظه است بفرمائید .

(اظهاری نشد نایب رئیس صورت را امضاء کرد)

میرزا مرتضی قلیخان - تلگرافی است که از آقای افتخار الواعظین رسیده است قرائت می شود (قرائت نمود که بواسطه ناشوشی کسانم حرکت غیر ممکن عاجزانه استدعا میکنم که ده روز دیگر اجازه مرخصی داده شود و الا مجبورم با تحمل زحمت خود تنها حرکت نمایم .

نایب رئیس - در این استدعای آقای افتخار الواعظین مخالفی هست؟ (گفتند خیر) راپورت کمیسیون فواید عامه راجع بتقاضای ربيع زاده امتیاز کارخانه صابون سازی و عطریات را از وزیر فواید عامه قرائت شد کمیسیون اساساً این امتیاز را تصویب و در بعضی مواد آن اصلاحات کرده و بعضی موارد را نودوده بود . صورت اصل امتیازنامه نیز قرائت گردید

نایب رئیس - عجلالتادریکلیات صحبت میشود

میرزا اسدالله خان - بنده عرض کردم که در موارد صنعت هائیکه در ایران معمول است و همه کس ممکن است با يك جزئی سرمایه اقدام نماید نمیدانم این چه اصراری است که ما داریم که انحصار بدهیم و رفته رفته میخواهیم حرکت انسانرا هم انحصار بدهیم بیک کمپانی که دوم را ببندازد زیر چوب و بگوید تو باید مطابق میل من حرکت بکنی والا

حرکت نکن بنده میگویم در تمام دنیا ما دیده ایم که وقتی رقابتی در کار نباشد که آن مال التجاره را رواج بدهد و مواد بهتری در آن بکار برود هرگز آن مال التجاره را رواج پیدا نمی کند و اینک ما انحصار این صنعت را باین شخص بدهیم که هر طور میلش باشد درست کرده ب مردم بدهد و مردم هم مجبور باشند که از او بخرند در صورتیکه معلوم نیست این شخص بیا چقدر خواهد داد و اگر هم بدهد يك قدر قلیلی است که عبرت از دوستان و پنجاه تومان خواهد بود آنهم باین صورت جان گدازی که برای دوازده سال است که بعد از دوازده سال آنها بگویند اینکارخانه را ما افتتاح کرده ایم و از سرمایه خودمان است بنده که این موا را قابل توجه نمیدانم و از مخبر محترم کمیسیون سؤال میکنم که نظریات کمیسیون را در اینباب بفرمایند که کمیسیون از اظهار این رأی چه مقصودی خواهد داشت و در قابل ضرری که از دست خودمان میخواهیم بمملکت وارد بیاوریم هابدی دولت در اینکار چه خواهد بود در صورتیکه میدانیم آن قانونیکه آقای مؤمن الملک در خصوص شرکت ها پیشنهاد کرده اند اگر از مجلس بگذرد سرمایه های خیلی بزرگ برای این مملکت حاصل خواهد شد و امروز ما می بینیم يك کمپانی بنام اینک میخواهم يك خدمتی بملت بکنم ترفی يك صنعتی را میخواهد از بین ببرد .

منتصر السلطان - در خصوص انحصار هلت اینکه در کمیسیون رأی داده شده است که در چند نقطه معینی انحصار داده شود باین کمپانی برای این است که در این چند نقطه این کمپانی باید يك مبلغ پولی در اینکار بگذارد و فردا که يك مبلغی باندازه سی چهل هزار تومان بگذارد که اسباب و لوازم آن را تهیه کند و همین که اینکار را کرد و انحصار نداشت فردا هر تاجری هنوز این کمپانی کاری نکرد طوری صنعت را اقدام می کند و بیا میشود که سرمایه ادم از میان میرود و يك پولی داده يك مقداری آهن و لوازم خرید و آورده است باین جهت کمپانی تقاضا کرد که هفت سال باو اجازه انحصار داده شود و بعد از سه سال بدولت حقوق بدهد کمیسیون اینرا رد کرد و گفت که درین چند نقطه ایران دایر شود و فقط در این چند نقطه انحصار باو داده شود و حقوق دولت را هم در سال اول بدهد .

ناصر الاسلام - بنده با آقای میرزا اسدالله خان موافقم و هیچ انحصار را تصویب نمی کنم برای اینکه باندازه که از این امتیاز بدولت فایده خواهد رسید بیشتر از آن ترقی تجارت ما سکت و وارد خواهد کرد .

ارباب کیخسرو - اولاً لازم است عرض کنم که عده برای مذاکرات و رأی کافی است یا خیر .

نایب رئیس - برای مذاکره کافی است

ارباب کیخسرو - و ثانیاً ما خواستیم از مخبر محترم سؤال کنیم که این کمپانی نمونه برای کار خودشان ارائه داده اند یا خیر .

نایب رئیس - این مذاکره در کلیات این مطلب است خوبست از آن خارج شویم و به بینیم که این قابل توجه است و تصویب می شود یا خیر (در

مجلس مقارن غروب در تحت ریاست آقای

مستشار الدوله تشکیل شد .

رئیس - در میان عظمتها و حوادث و ازمه دنیا پاره عظمتها هست که جلالت انسانی هر قدر باشد در مقابل آن متزلزل میشود چون بدبختانه هر قدر عریضی عرض کنم راجع بیک وقعه ناگواری خواهد بود که آن مرک است لهذا خواهش میکنم از آقایان محترم که عریضی بنده را در حال قیام اصفا فرمایند (عموم حضار قیام نمودند)

رئیس - اعلیحضرت ادوارد هفتم پادشاه انگلستان و امپراطور هندوستان جهان فانی را در هفتم ماه (مه) بدرود گفته اند . این وقعه اسف انگیز در همه روی زمین و ملل عالم موجب يك تأسف عمومی شده است . و در میان چنین مصیبتها نباید فقط رعایت این را کرد که يك سلطان عظیم الشانی از دنیا رفته است برای اینکه خیلی از تاجداران که صاحب جاه بلند بوده اند از دنیا رفته اند و خواهند آمد ولی اینکه اغلب مجبور می کنند که در موارد بعضی دون بعضی تاثرات بیشتر میشود این است که صفات و خصایل پسندیده این پادشاه را وقتی که میگذاریم بهلوی سلطنت می بینیم تاثر آن

عالم گیر میشود - صفات و خصایل سقوده این پادشاه بقدری معلوم و مسلم است که بنده نمیخواهم در اینجا چیزی عرض کنم - برای اینکه اگر چیزی را در اینجا عرض کنم شاید از شدت نقصان آن اثری را که میخواهد بیخشد نه بخشد - همینقدر در اینجا عرض میکنم که این پادشاه فی جاه علاوه بر آن مقامات چنان مسلم و معروف بوده است و در مجامع عالیه اخلاقیکه در ارتقاء انسان بمدارج عالیه شرافت و سعادت همیشه دخالت دارد ریاست کلیه داشته است این مطلب معلوم است که در میان تمام ملت ایران و محافظ عالیه دولت موجب چقدر تحسیر و تأسف گردیده است علاوه بر آن مناسبات مستعدته و قدیمه که در میان دولت و ملت ایران و دولت و ملت انگلستان است اخیراً هم میدانیم و هر گز فراموش نخواهیم کرد که ملت نجیبه انگلستان در تحت ریاست این پادشاه ذیجاء چقدر با اساس حریت ایران این پادشاه در حفظ صلح عمومی بقدری خدمت کرده اند که البته صفحه تاریخ آن خدمات را ضبط کرده است - پس در مقابل اهمیت و عظمت این فقدان بزرگ که امروز باین ملت نجیب انگلیس رو کرده است که اثرات خودش را در تمام عالم بخشیده است ملت ایران هم از صمیم قلب اشتراک میکنند در اینصورت گمان میکنم مجلس مقدس هم باینده شرکت بکنند که تاثرات قلبی خودمان را بیارلمان انگلیس بنویسیم تا معلوم باشد که ملت ایران در این مصیبت و سوگواری وارده با ملت نجیب انگلیس شریک و سهیم است .

(عموم نمایندگان محترم تصدیق کردند)

(در این موقع رئیس تشریف برده و آقای حاج سید نصر الله بمقام ریاست جلوس نمودند)

آقای معاضد الملک - صورت جلسه روز شنبه (۲۶) راقرائت کردند .

نایب رئیس - در صورت مجلس اگر ملاحظه است بفرمائید .

(اظهاری نشد نایب رئیس صورت را امضاء کرد)

میرزا مرتضی قلیخان - تلگرافی است که از آقای افتخار الواعظین رسیده است قرائت می شود (قرائت نمود که بواسطه ناشوشی کسانم حرکت غیر ممکن عاجزانه استدعا میکنم که ده روز دیگر اجازه مرخصی داده شود و الا مجبورم با تحمل زحمت خود تنها حرکت نمایم .

نایب رئیس - در این استدعای آقای افتخار الواعظین مخالفی هست؟ (گفتند خیر) راپورت کمیسیون فواید عامه راجع بتقاضای ربيع زاده امتیاز کارخانه صابون سازی و عطریات را از وزیر فواید عامه قرائت شد کمیسیون اساساً این امتیاز را تصویب و در بعضی مواد آن اصلاحات کرده و بعضی موارد را نودوده بود . صورت اصل امتیازنامه نیز قرائت گردید

نایب رئیس - عجلالتادریکلیات صحبت میشود

میرزا اسدالله خان - بنده عرض کردم که در موارد صنعت هائیکه در ایران معمول است و همه کس ممکن است با يك جزئی سرمایه اقدام نماید نمیدانم این چه اصراری است که ما داریم که انحصار بدهیم و رفته رفته میخواهیم حرکت انسانرا هم انحصار بدهیم بیک کمپانی که دوم را ببندازد زیر چوب و بگوید تو باید مطابق میل من حرکت بکنی والا

حرکت نکن بنده میگویم در تمام دنیا ما دیده ایم که وقتی رقابتی در کار نباشد که آن مال التجاره را رواج بدهد و مواد بهتری در آن بکار برود هرگز آن مال التجاره را رواج پیدا نمی کند و اینک ما انحصار این صنعت را باین شخص بدهیم که هر طور میلش باشد درست کرده ب مردم بدهد و مردم هم مجبور باشند که از او بخرند در صورتیکه معلوم نیست این شخص بیا چقدر خواهد داد و اگر هم بدهد يك قدر قلیلی است که عبرت از دوستان و پنجاه تومان خواهد بود آنهم باین صورت جان گدازی که برای دوازده سال است که بعد از دوازده سال آنها بگویند اینکارخانه را ما افتتاح کرده ایم و از سرمایه خودمان است بنده که این موا را قابل توجه نمیدانم و از مخبر محترم کمیسیون سؤال میکنم که نظریات کمیسیون را در اینباب بفرمایند که کمیسیون از اظهار این رأی چه مقصودی خواهد داشت و در قابل ضرری که از دست خودمان میخواهیم بمملکت وارد بیاوریم هابدی دولت در اینکار چه خواهد بود در صورتیکه میدانیم آن قانونیکه آقای مؤمن الملک در خصوص شرکت ها پیشنهاد کرده اند اگر از مجلس بگذرد سرمایه های خیلی بزرگ برای این مملکت حاصل خواهد شد و امروز ما می بینیم يك کمپانی بنام اینک میخواهم يك خدمتی بملت بکنم ترفی يك صنعتی را میخواهد از بین ببرد .

منتصر السلطان - در خصوص انحصار هلت اینکه در کمیسیون رأی داده شده است که در چند نقطه معینی انحصار داده شود باین کمپانی برای این است که در این چند نقطه این کمپانی باید يك مبلغ پولی در اینکار بگذارد و فردا که يك مبلغی باندازه سی چهل هزار تومان بگذارد که اسباب و لوازم آن را تهیه کند و همین که اینکار را کرد و انحصار نداشت فردا هر تاجری هنوز این کمپانی کاری نکرد طوری صنعت را اقدام می کند و بیا میشود که سرمایه ادم از میان میرود و يك پولی داده يك مقداری آهن و لوازم خرید و آورده است باین جهت کمپانی تقاضا کرد که هفت سال باو اجازه انحصار داده شود و بعد از سه سال بدولت حقوق بدهد کمیسیون اینرا رد کرد و گفت که درین چند نقطه ایران دایر شود و فقط در این چند نقطه انحصار باو داده شود و حقوق دولت را هم در سال اول بدهد .

ناصر الاسلام - بنده با آقای میرزا اسدالله خان موافقم و هیچ انحصار را تصویب نمی کنم برای اینکه باندازه که از این امتیاز بدولت فایده خواهد رسید بیشتر از آن ترقی تجارت ما سکت و وارد خواهد کرد .

ارباب کیخسرو - اولاً لازم است عرض کنم که عده برای مذاکرات و رأی کافی است یا خیر .

نایب رئیس - برای مذاکره کافی است

ارباب کیخسرو - و ثانیاً ما خواستیم از مخبر محترم سؤال کنیم که این کمپانی نمونه برای کار خودشان ارائه داده اند یا خیر .

نایب رئیس - این مذاکره در کلیات این مطلب است خوبست از آن خارج شویم و به بینیم که این قابل توجه است و تصویب می شود یا خیر (در